

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bermentesen küldendők.
Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félévre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

A köztörvényhatóságokról szóló törvényjavaslat.

Köztörvényhatóságainkat a törvényhozás az 1870. XLII. t.-cz. megalkotása előtt sem alakulásaiban, sem belső szervezkedésükben nem szabályozta azon részletességgel, a mint azt az önkormányzati és állami közigazgatás együttes fontos érdekei megkövetelték. Az első rendszeres szervezés nehéz munkája a köztörvényhatóságok rendezéséről alkotott törvény által eszközöltetett s nem lehet tagadni, hogy köz- és államéletünknek a folytonos és belterjes fejlődés által egyre szaporodott igényei — ezen törvény életbe lépté óta sok részben megfelelőbb kielégítést nyertek.

Közigazgatásunk fejlődésének folytonossága a közszenyokban időnkint lényeges változásokat idézván elő, a municipális törvénynek több rendbeli pótlása s ezzel kapcsolatosan a törvény nemely rendelkezésének hatályon kívül helyezése lett időközönként szükségessé.

Mindezen törvényhozási alkottások a köztörvényhatóságok rendezéséről szóló 1870. XLII. törvényzikket számos irányban módosították, s tagadhatlan, hogy közigazgatásunk mai állapotát az említett törvényhozási intézkedések folytán a multhoz képest eredményes javulást mutat.

De eme felsorolt pótlások és helyesbítések a gyakorlati élet rendjén szerzett további tapasztalatok szerint nem elégték ki kívánatos mértékben s minden irányban közigazgatásunk figyelmen kívül nem hagyható számos igényeit; és minthogy a törvénynek még mindig vannak nemely rendelkezései, melyek a gyakorlati alkalmazásban vagy hiányosaknak, vagy magyarázatot igénylőknek bizonyultak s így a kezelhetőség és szabotosság tekintetéből pótlást vagy helyesbítést követelnek; minthogy továbbá a főrendiház szervezéséről szóló 1885. VII. t.-cz. életbe léptetésével a vármegyék kormányzásával megbízott főispánok közigazgatási állása lényegesen megváltozott s azoknak eddigi hatásköre a közigazgatás érdekei által igényelt mértékben kiterjesztendőknek mutatkozott; mindezekre való tekintetből a belügyminiszter elérkezettnek látta idejét annak, hogy a köztörvényhatóságok rendezéséről szóló törvény módosítása iránti javaslatát a tapasztalt hiányok pótlásával a szükségesnek mutatkozott helyesbítések felvételével — tekintettel egyszersmind némely újabb alkotott törvényeknek a jelen törvényvel összefüggésben levő rendelkezéseire, — a törvényhozás tárgyalása alá bocsássa.

A jelen módosítással tehát csakis a fellebbez köz- és államélet gyakorlati igényeinek, a meglévő kereten belül eszközöndő kielégítése czéloztatik; és a belügyminiszter csakis ezen szempontot kéri annak elbírálásánál irányadó-nak tekinteni.

A törvényjavaslatnak indokolása csupán egyetlen fejezetet tart lényegesebbnek, azt t. i., mely a főispánról szól. El kell ismerni, hogy csakugyan lényeges változás czéloztatik a jelenlegi állapothoz mérten, de e változás sok olyan körülménnyel van összekötve, a minek a jó adminisztrációra nézve más alkalmazásban is ugyanaz a hatása volna a nélkül, hogy esorbítani kellene az önkormányzati jogot.

Lapunk szűk tere nem engedi meg, hogy részletebben foglalkozzunk a törvényjavaslatnál s különösen annak helyes intézkedéseivel. Inkább némely, a véleményünk szerint kifogásolható javaslatok térünk át. Nem kritikai buzgóságból, hanem mivel úgy hisszük, hogy a közigazgatás terén másfél évtizedet meghaladó szolgálat némileg talán közelebb is észrevételeink megtételére, éppen a közügy érdekében.

1. A törvényjavaslat a megyei bizottság tagjainak számát a 10 évenként eszközöndő népszámlálás adatai szerint rendelvén — igen helyesen — minden 10 évben megállapítani, kimondja azt is, hogy a bizottság választás alá eső tagjainak megbízatása is 10 évig tart.

Ugy a megyei tisztviselőket, mint a választott bizottsági tagokat a megye lakossága, hivatalos néven: közönsége megbízottjainak tekintvén, úgy hisszük, hogy a megbízatási idő tulságos kiterjesztése lazábbá teszi az összekötötést a nélkül, hogy az önkormányzati szellemet éberebbé és tevékenyebbé tenné. — Sőt mi úgy vettük észre, hogy a kik könnyen elnének bizonyos állást, anélkül, hogy tevékeny, közhasznú működéssel arra érdemet szereztek volna, — valamint azok nagyrésze, kik tudják, hogy hosszú időn át minden felelősségre vonás nélkül élhetnek a reájuk bizott állás előnyeivel, — rendszeren nem

sokat törődnek annak kötelezettségeivel: a közjóra vezető munkássággal. Ámde míg a tisztviselő, ki mégis csak többrendű ellenőrzés alatt áll, kinek állomása elfoglalása előtt képesíttségéről megfelelő bizonytságot szerez a választó közönség, hosszabb szolgálatait teljesebb teheti szakképzettségét, — addig a hosszú időn választás alá nem jövő bizottsági tagok egyrésze klik-ke verődik össze, másrésze felé sem néz a közügyeknek, s mindkét rész hosszú időre kizár olyanokat, kikkel mintegy fel lehetne frissíteni a langha közönséget. — Reszünkről hosszúnak tartjuk a 10 évi ciklust a m. bizottsági tagokra nézve s éppen semmi veszedelmet nem találunk a jelenlegi rövidebb időszak fenntartásában.

A javaslat azonban nemcsak a megyei közönséget és tisztviselőket, hanem a közigazgatási bizottságban ülő állami tisztviselőket is a m. bizottság tagjaivá teszi. Elismérjük, hogy szakértőkre számos ügyben van szükség, de mivel az ügyek teljesen elkészítve kerülnek a közgyűlés elé, itt hosszabb szakértői disszertációkat nem szokás tartani, s ha van ügy, miben csakugyan szakértő felvilágosításra van szükség: az egyedül a mérnöki szakmába vág, erre nézve pedig a törvény kötelezi a kir. építészeti hivatal tagjait, kiknek főnökét szolgálatai elismerésül szívesen bevásztják a megyei bizottságba. — s mi úgy hisszük, hogy a választás, az azzal járó bizalomnál fogva, talán több erkölcsi értékkel bír. — Hogy azonban pl. a kir. ügyészre vagy adófelügyelőre mi szükség lehet egy m. bizottságban? nem tudjuk. Ha a megye közönsége előtt érdemet szereznek, bizonyára bevásztják őket is, de azt, hogy a megyei bizottság a megyei elemek kívül szavazati joggal bíró kinevezett elemekből is álljon, legalább is sajátosságunk találgat.

2. A törvényjavaslatnak legfontosabb része a főispáni hatáskört szabályozza. Itt megjegyezzük, hogy a főispánok a bíróságok feletti ellenőrzési jogát a jogász körökben nagy méltatlankodással fogadták. Mi úgy tapasztaltuk, hogy midőn valamely ügy állása felől tájékozást kért akár az alispán, akár a megye, az mindig készséggel megadatott és úgy hisszük, hogy a felvilágosítás nyereségül a javaslat sem kívánt többlet megadatni, mire nézve egyébiránt Tisza miniszterelnök már nyilatkozott is. Minket azonban a javaslat azon pontjai érdekelnek leginkább, melyek a főispánok a törvényhatósággal szemben való jogkörét szabályozták.

Mindenekelőtt ki kell jelentenünk, hogy mi, e vegyes nemzetiségű megye szülőit, sem nemzetiségi, sem közigazgatási szempontból nem látjuk szükségét a törvényhatósági tisztviselők kinevezésének sem részben, sem egészben. — Azt tartjuk, hogy a miért néhány törvényhatóság bizottsága és választott tisztviselői nem becsülték meg magukat, mint magyar állampolgárok, hanem feladataik teljesítésénél separatistikus nemzetiségi szempontok által engedték vezetni, — azért a megyék tulnyomó többségének önkormányzati jogát megszorítani helytelen eljárás. Az a néhány kinevezett tisztviselő még nem eszközli a ferde nemzetiségi nézetek tisztulását. Ahhoz idő kell még és békében erős kezekkel kormányzó magyar miniszterium, melynek meg kell adni a jogot, hogy kivételes esetekben felfüggeszse a törvényt és saját közegei által közvetlenül hajtassa végre intézkedéseit. Ha Angliában felfüggesztetik a Habeas Corpus-Act-ot, ugyanazon módon lehessen nálunk is eljárni az állam érdekében. Legyen szigorú az ellenőrzés, legyen szigorúan, de méltányosan a fegyelmi törvény, ha az állam egyéb intézményei is segítségül szolgálhatnak, a választott szakértő tisztviselő teljesíti kötelezettségét. — Választassék hosszabb időre, pl. 10 évre, a szakértő közegek, pl. orvosok, számvérvők, tisztí ügyész, levéltárnok s a segédszemélyzet pedig élethossziglan, — járuljon az állam is hozzá a megyei nyugdíjalaphoz bizonyos százalék szerinti segéllyel, s én nem hiszem, hogy ne érhesük el a célt, legalább is annyira, mint a mennyire az ide-oda áttehető, a helyi viszonyokat sokszor nem ismerő állami tisztviselőkkal, — a magok szakmájában el lehet érni.

A jelzett szempontból nem pártoljuk a főispán azon javasolt jogát, hogy a megye által választott segédszolgabírákat ő ossza be a járásokba s egyik járásból a másikba áthelyezhesse. Ugyanezt indokolt javaslat alapján a törvényhatóság közgyűlése is megteheti.

Nem pártoljuk azon javaslatot, hogy a főispán az orvosokat s a számvérvőket kinevezze élethossziglan, mivel

a törvényhatóság közgyűlése az egészségügyi és a főispán befolyással alakított kandidate bizottság meghallgatása után szintén választhat élethossziglan. A javaslat egyáltalában nem is intézkedik pontosan afelől, hogy minő eljárás követessék a kinevezés körül, holott a miniszter egy kis telekkönyvi hivatalokra egy alsó rangú járásbíróval aljegyzőre nézve is a törvényszék indokolt előterjesztése alapján hozza meg a kinevezést. — ezeknél úgy hisszük csakugyan több és általában fontosabb hivatással bír egy főorvos s egy főszámvérvő.

3. Végül — elhagyva több megjegyzést — csak a javaslatban felvett „rend büntetésre“ nézve helyesnek véljük azt a módosítást, hogy az alispán csakis az igazolás elégtelensége esetében büntethesse meg a mulasztó avagy helytelenül cselekvő tisztviselőt és segédszemélyzetet. — Abban sem látunk semmi nehézséget, hogy az elmarasztalt egy s z e r felebbezhessen, mivel akárhány alispán és alispáni helyettes van, ki nem gondol a nehézségekre, melyek között valamely rendelkezést teljesíteni kell, hanem vagy hatalmi fitogtatásból, vagy szeszélyből derűborra büntet, mivel aztán nem a jó rendet állítja helyre, hanem elkedvetlenül azon tisztviselőket is, kik első sorban a törvényhatóság szolgálatára kívánják szentelni erejüket.

Az erdélyrészi m. közművelődési egylet.

— Kivonat az egylet munkaprogramjának vázlatából. —

(Vége)

Utóbbi irányban az egyedül helyes viszonyt úgy képzeljük, hogy határozataik csak a központi választmány jóváhagyása után hajthatók végre, mert e nélkül lehetetlen lenne egyöntetű tervet keresztül vinni, ebből kifolyólag, bár a fiókokat jogosultaknak tartjuk, hogy bevételeiknek az alapszabályokban említett 1/4 részét helyi szükséggekre fordíthassák, erre nézve is a központi választmány jóváhagyását kell kívánnunk.

Ezen 1/4 feletti rendelkezést helyi szükségleteikre a fiókoknak annyival inkább elismerendők tartjuk, mert az alapszabályoknak másként helyes értelme sem lenne, ugyan is az irodai, posta, beszédési költségekre csak nem akarthatták az alapszabályok a bevételek egy negyedét fordítani, másnemű költségek pedig elő sem fordulhatnak, mer a tisztviselők díjazására gondolni sem szabad.

De elismerendők tartjuk a központi jóváhagyása mellett az e 1/4 felett rendelkezést azért is, mert különben a fiókok pusztá gépezetekké válnak s sammi önálló rendelkezési joggal nem bírvá, az irántuk való érdeklődés esőkennni fog.

Hátra van még, hogy az egylet működésének földrajzi megjelölésére, a közgazdasági és közművelődési intézményekkel, segélyekkel ellátandó egyes helyek névszerű felsorolására s az ezzel kapcsolatos költségvetésre nézve a teendőket röviden jelezzük; röviden, mert teendők konkrét, helyenként megállapított képét a pontosan meghatározott költségekkel együtt csak hónapok szorgos munkája után leszünk képesek elkészíteni s ez uttal az irányelvek megállapítására kell szorítkoznunk, melyek szerint tervünket egybeállítani akarjuk.

E tekintetben a Maros és a két Küküllő mente, az Aranyos vidéke, a Mezőség, a Szolnok-Dobokán át Nagy-Bánya felé vezető irány, a Szamos mente, a Kolozsmegyét a Szilágysággal összekötő közlekedési ág, Brassó, Szeben, Segesvár, Szászváros, Dáva, Hunyadmegyének előladosodott része, Alsó-Fehér városai lesznek geográfikus fővonalainak és fő központjainak.

Különös gondunkat fogja igényelni egyes intézményeink költségvetésének elkészítése, mert egész munkánknak csak úgy lehet sikere, ha szoros számításra lesz alapítva minden, a mit tervezünk.

Mindezeket egybefoglalva indítványozzuk, mondja ki a tisztelt választmány, hogy program-vázlatunkat elfogadjá s annak részletes keresztülvitele végett a rendes igazgatásban is szükséges következő bizottságokat alakít:

1. Közművelődésit, mely az egyházak, iskolák, óvodák segélyezése, felállítás, a tanítók és tanulók segélyezése, a népkönyvtárak létesítése tekintetében adjon részletes, a helyek megjelölésével és költségszámítással egybekötött véleményét.

2. Közgazdaságit, mely a különböző közgazdasági hitel-szövetkezetek és egyéb egyletek, az ipari oktatás, a pénzintézetek kivételképen való támogatása s a Kárpát-

egyetlen fiókjának megalakítása s a székelység nyugatra terelése tárgyában tegyen hasonló részletes javaslatot.

3. Irodalmi, mely a monográfia megírása s a román és német nyelven terjesztendő iratokra nézve készítsen tervet s állandólag gondoskodik a hazafias sajtónak ügyünk mellett ébrentartásáról.

4. Gyűjtő szakosztályt, mely a taggyűjtés és jóvődelem szaporítás kérdéseit készíti el.

Mondja ki továbbá, hogy az elnökség a róm. kath., ev. ref. és unit. egyházak főhatóságaihoz fordul, kikérve azok véleményét, hol legszükségesebb a segély, hogy a fennevezett egyletekkel, illetve intézetekkel a belátása szerint legjobbnak tartott módon lépjen összeköttetésbe, hogy azok támogatását, illetve közreműködését előkészítse, végül pedig a fennebbi három bizottság munkálatait a direktorium közreműködésével, a mennyiben szükséges egyeztetve, kombinálva terjessze végjövődelem tárgyát a választmány elé, hogy így az egész működési területe nemzeti, közművelődési és gazdasági szempontokból való kimerítő térképe megalkotható s ehhez képest a megállapított egyöntetű terv alapján a végzendők sorrendje megállapítható legyen.

Népiszkolánk és a vallásos nevelés.

— Felolvastatt az alsófehérmegyei néptanító közgyűlésén. —

Mi másként vagyunk meggyőződve. Felfogásunk szerint a helyes vallásos nevelésnek történeti alapokon kell felépülnie. A vallás: élet, a kedélynek élete. És ha azt akarjuk, hogy gyermekeink lelkében ezt az életet felkeltsük és megtermékenyítsük: akkor az emberiség multjába kell visszamennünk, hogy azon egyesek és népek történetében keressük fel az életet, a hol az a legnagyobb erővel és közvetlenséggel nyilatkozott. E tekintetben — senki sem fogja kétségbe vonni — Izrael története áll a legelső helyen, egészen amaz időig, midőn a Nazarethi Jézussal a szellemvilágban egy új, az egész emberiségre kiható, és az életet minden ízében átalakítani készülő korszak nyílt meg. Izrael népénél mind a családi, mind a társadalmi és állami élet szálai a vallásba nyulnak át; táplálékot és erőt innen merítenek. Az egyes, valamint az egész, életének minden egyes figyelmet érdemlő mozzanata, mint az ember felett álló örök hatalom akaratának nyilatkozata fogatik fel és adatik elő. Még a természet élet tüneményeiben is ez örök hatalom a Jehova szól az egyeshez és a néphez, hogy intse és tanítsa, védje és vezesse, jutalmazza és büntesse. És mindezek annyira élénk színekkel, oly keresetlen közvetlenséggel, és a gyermek lelki világához annyira közelebb egyszerűséggel rajzolt képekben tárulnak előnkbe, hogy a gyermek figyelmét lekötni, a lélek képzelő erejét működésbe hozni és istenség és emberi élet történetében nyilvánuló akaratát mintegy szemléltetővé tenni teljes mértékben alkalmasok, elannyira, hogy e helyesen választott és jól alkalmazott történetek vallás-erkölcsi nevelő hatásával a gyermekkor éveiben, semmi sem összehasonlítható.

A kik e történeteket csak azért akarják kizárni a modern nevelésből, mert bennök lépten-nyomon csodával találkoznak, az olyanok nem ösmerik a gyermek kedélyvilágát. Nem tudják, hogy a gyermeki léleknek csodára van szüksége. Nem tudják, hogy a csuda „az igazságnak, az eszmének bibor köntöse, melyet a ki széttépni mer, attól elfordul a gyermeki lélek, mert megfosztva érzi magát attól, a minleke szent gyönyörrel esüngött”. „Hadd hallják és olvassák tehát gyermekeink a bibliai csodás elbeszéléseket, úgy a mint megírva vannak; majd — ha látásuk élesebb lett — a bibor köntösön át az eszmét, az igazságot ismerik fel.” (Reville A.)

Önként következik, hogy népiszkolánkban a vallásos tanításnál jövőben is a szentírástörvényeknek kell a legelső helyet elfoglalni.

E történetek, mint vallásos életképek, természetesen nem mind egyformán alkalmasok a gyermeki kedély vallásos megtermékenyítésére. A tanítónak tudnia kell tehát, hogy mit és milyen sorrendben tanítsa. E tekintetben irányadóak csak paedagogia elvek lehetnek. A mi a gyermek lelki világához közelebb esik, előzve meg a távolabb fekvőt.

Egyébiránt e helyes megválasztásnál az ahoz értő tanító nem fog nehézségekkel találkozni.

E kérdés részletesebb fejtegetésébe e helyen tehát nem is bocsátkozom; elégségesnek tartom azokat, kik e kérdésben bővebb felvilágosítást szeretnének, egyszerűen utasítani a Gyertyánffy István és Kiss Áron „népiszkolai módszertanához”, valamint az erdélyi ref. egyházkerület által a népiszkolák számára 1878-ban kibocsátott „tanterv, utasítás és rendszabályok” című munkához.

Alkalmas tankönyvek hiányában nagyobb figyelmet az a kérdés érdemel, hogy az egyes történeteket minő alakban adja elő a tanító? Milyen legyen a tanítás alakja?

E tekintetben a következőkre kellene különös figyelmet fordítani:

1. A tanító ne feledje soha, hogy a szent hajdankor e képeinek felmutatása által a gyermeki kedély vallásos életére akar termékenyítőleg hatni, az erkölcsi élet törvényeinek felismeréséhez akarja segíteni az által, hogy oly

történeteket és a tanuló lelkébe, melyekben egy vagy több vallás-erkölcsi igazság nyert erőteljes kifejezést.

Az elbeszélésben — mert hiszen e történeteknél a tanítás fő alakja csak ez lehet — a tanító mellözze mindazt, mi a képhez, mely egy vagy több erkölcsi igazságot rajzol a tanítvány elé, szorosán hozzá nem tartozik, sőt talán éppen zavarólag hatna.

2. Az elbeszélésben legyen egyszerű, világos, rövid és szabatos; lehetőségig használja a biblia szavait és kifejezéseit; egész nyomatékkal hangsúlyozza azon részeket, melyekben a vallás-erkölcsi igazság a legerősebb és életteljesebb kifejezést nyeri.

Kerülje a kitérőket, és az elbeszélésbe ne vegyítsen a képnek összbonyomását zavaró fejtegetéseket.

3. Az elbeszélés után intezzen a tanító a gyermekhez az elbeszélte történet főbb részeire vonatkozó kérdéseket; adja meg az itt s ott szükségesnek mutatkozó magyarázatot, hogy az elbeszélte történet mint ilyen, egészen, minden részében, világos legyen a gyermek előtt.

4. Mután a gyermekekhez intézett kérdések és megadott felvilágosítások és magyarázatok által a történet alakjaira és kiemelkedő pontjaira a tanítvány figyelmessé tétetett, s el lön osztatva minden homály, mely a gyermek előtt ezt meg azt a részt meg takarta: a tanulóval is be-széltesse el a már megismert történetet.

5. ha a tanulók a történetet magok is elbeszélték; ha lelkökben róla teljes és tiszte kép alkult: akkor a tanító tanítványával vonassa ki az elbeszélte történetben kifejezésre jutott erkölcsi igazságot és aztán világítsa meg a jelen életből vett példákra is; a tanuló figyelmét irányozza a már eltanult és megismert történetekre, melyekben ugyanaz, vagy legalább ehez közel álló erkölcsi törvényt nyert kifejezést.

Az ekként fölfejtett és minden oldalról megvilágított, megerősített erkölcsi igazságot legzelelvezetőbb — ha lehetőség — a bibliából vett rövid és velős mondatokban kifejezni. Valamint azt sem ajánlhatni eléggé, hogy a zsol-tárok odatalálói részei a tanítványok által beemléztessenek.

Midőn ily módon egy rakás történeti képet a vallás-erkölcsi élet mezejéről megismertettünk és a gyermeki fogékony lélekben a vallás-erkölcsi élet kezdő processusát megindítottuk, a tudatot bizonyos erkölcsi igazságokkal, cselekvési elvekkel és szabályokkal gazdagítottuk: vegyük eszünkbe, hogy a gyermeki kedély által elsajátított erkölcsi igazságokat a tanítónak végül bizonyos szervek egészbe kell foglalnia, a gyermek felfogásához alkalmazott rendszerben kell felmutatnia.

E célból az Izrael népének történetéből merített elbeszélések megválasztásánál a tanítónak különös figyelmet kell fordítania arra, hogy az elbeszélés körében a vallásos érzület megtermékenyítését szolgáló anyag sorába a történet oly részei is felvéssenek, melyek Izrael népének fejlődő vallásos tudatában, mint a fejlődési processusnak új mozzanatai tekintendők. Szóval a patriarchák korából a profétái korszakba s innen a Jézus életének és tanításának történetébe kell átvezetni a tanulót. S miután, helyesen fogva fel, az ó-szövetség történetek tanításának, — a vallásos kedély megtermékenyítése mellett — czélja épen az, hogy a Jézus tanításának s ezzel együtt a kereszténység vallásának helyes felfogására és megértésére segítse a növendéket: Izrael népének történetéből a tanulót meg kell ösmeretni mind avval, mi erre a czélra szolgál, tehát nemcsak a proféták tanításának uralkodó és vezérlő gondolataival, hanem a zsidó nép istentiszteletének lényegével és formájával is.

Legutóljára maradna nem az egyházi hittan (káté), hanem a Jézus vallásának a gyermeki felfogáshoz szabott rendszeres megismertetése. E rendszernek, nézetünk szerint, amaz alapgondolaton kellene felépülnie, mely Jézus tanításának is alapgondolatát képezte, s melyet e szavakban fejezett ki: *menynyeknek országa, istenek országa.*

E vallásos tanítással — legalább a protestánsoknál — igen természetesen mindenütt karöltve kell haladni a vallásos énekek tanításának és a vasárnapi és nagyobb inepi istentiszteletekben való részvételnek, tanító és tanítvány részéről egyaránt.

A keresztény egyház történetéből a kiváló részek, és a vallásos fejlődés jelző mozzanatok, valamint az egyházi hittan megismertetésének azon időre kellene maradnia, midőn a gyermekek a rendszeres tanítástól lépve az ismételt tankötelezettség korába lépnek át. Ez idő a protestánsoknál egyuttal a confirmációra készüléskor ideje lenne.

A vallásos oktatásnál a tananyag helyes kiválasztása és a tanítás alakja lényeges feltételek ugyan a sikernek, egymagukra azonban a czél elérésére kellő biztosítékot nyújtani nem képesek.

A népiszkola tananyagánál használt többi ismeretanyag tanítójának vagy tanítóinak szintén nem kell és nem szabad szem elől tévesztetniök a tanítás erkölcsi nevelő feladatát s gondosan kell kerülniök mindent, mi által a vallásos tanítás hatását a gyermeki lélekben zavarhatnák, sőt magoknak is fel kell használni minden alkalmat, hogy tanítványaikban a nemes érzéseket táplálják, őket nagy dolgokért lelkesedni tanítsák, és lelkökben uralkodóvá tegyék az erkölcsi jó diadalában vetett reményt és hitet.

Végül ne feledjük, hogy valamint minden más tárgy tanításánál, szintegy a vallásos tanításnál is a siker ki-

váló zálogát épen a tanító egyénisége és szakképzettsége nyújtja. Ezért a vallásos tanítást ugyanazon egy iskolában egyetlen, nem változó tanítóra, — és a hol e czélra külön elhívott tanító nincsen, az illető felekezeti lelkészére kellene bízni mindenütt.

Ennyi az, tisztelt közgyűlés! mit néposkolai vallásos nevelésünk érdekében elmondani — az idő rövidségéhez képest — helyesnek tartottam. Jól tudom, hogy az elmondottakkal a tárgy nincs kimerítve; azt sem tagadom, hogy felfogásomban itt meg amott tévedhettem; de ha önök becses figyelmét e tárgyra irányoznom sikerült, ha gondolataim által önökben is gondolatokat kelthettem: az időt és fáradságot nem tartom kárba vesztetnek.

Dr. Bartók György.

Nagy-Enyed város képviselői közgyűlése

— november hó 27-én. —

Már a gyűlés kezdetén a képviselők általában szokatlanul számos megjelenéséből lehetett sejteni, hogy a képviselő gyűlésen a tagokat bizonyosan közelebből is érdeklő ügyek fognak tárgyalatni. — Képzeltetleg valamely állomásra megejtendő választások, mely föltevés a gyűlés végén testté is lett. Lám, hogy az alkotmányos eljárások iránti érzék, ha bár néha télen állapokban szunyadozni is láttatik, szükséges alkalmakkal azonnal talpon terem s férfiasan sorakozik, ha alkotmányos jogokat érintő kérdések tárgyalatnak.

A tárgysorozatban mint első közöltetett a megyei alispán ur értesítésével a honvédelmi m. kir. miniszter ur azon rendelete, melyben az állammal kötött szerződés szerint a már közös katonai laktanyaberre folyó évi októberben kezdve 25 évre évi 5036 frt 48 krban lett megállítva, melynek megfelelő részlete egy évnegyedre ki is lett az állam pénztárából fizetve; de ezzel kapcsolatban a tanácsosnak be kellett jelentenie, hogy az építő mesterek megejtett leszámolások folytán, — melylyel ugyan az építő mester nem érzi magát kielégítve s az ellen perrel szándékozik fellépni — a követelményekhez képest időközben felmerült felépítkezések árában az építőknek legalább 3000 frt követelése áll fenn a várost terhelőleg, melynek fedezetéről annak idejében gondoskodni szükséges.

A változott viszonyok folytán a most is érvényben álló és piaci és vásárvár tarifák részben változtatni kellvén, e tekintetben a tanács javaslatot adott be. Jelestül a tojásnak világkereskedelmi cikké válása folytán tapasztaltatott, miként az utóbbi időben nem csak szilárd és fokozott árban árulatik, de igen gyakran fordul elő azon eset, hogy a helybeli polgárok az élelmes kereskedelem lázas tevékenysége miatt tojás szükségletét beszerezni egyáltalában képtelenek. Annál fogva a képviselőtestület a tojás behozatali vámját eltörölte és azt a kivételre tette át olyképpen, hogy Nagy-Enyedről, habár vasuton is kivitt tojás darabjéért fél krajczár vám szedessék. — Továbbá az eddigi vámtarifának még egy pár tétele is a viszonyoknak megfelelően némi módosítást szenvedett.

Megállapított az idej polgári failletéknek a szabad-erdőni vágatása. Az egyes polgári failletékek akkorak lesznek, mint a mult évek. Ellenőrül nagy többséggel Veres Albert képviselő tag választott meg a mult évi javadalmazás mellett.

Egyidejűleg a képviselőt kebeléből bizottság küldetett ki a failleték jogosultak névjegyzékének szabályszerű összeírására. Az erdőtervény értelmében már megkészített gazdasági tüzemterv szerint az idej vágás alá kerülő szál-erdőterületből a város tüzelési és építési faszükségletei után még fennmaradó mintegy 300 □ méter tömör épületfa mennyiségből, — valamint a szálás erdő közül előre kivágandó ajfa, mely némely helyeken több évi tüzelésre teljesen alkalmas fát fog szolgáltatni, valamint a tavasz felé levágandó vessző készletből, melyek a szokásos árverezéseken fognak már december havában kezdőleg eladatni, az építkezések által nagy mértékben igénybe vett majorsági pénztár javára nem megvetendő összeg befolyása van kilátásba helyezve, miután kipróbált kimondta, hogy az ezen fennmennyiség eladásából befolyó pénz a városi közpénztárt illeti.

Ezután az 1877—78. és 79. évekről készített város-gazdai, valamint az 1880. évi legeltetési díjak kezeléséről készített s számvonó bizottság által szabályszerűen átvizsgált számadások a bizottság által rendszeresen kezelve és okmányolva találtatván, ennek ajánlata folytán számadóik a szokásos fenntartással a számadás terhe alól feloldattak, azon intézkedés mellett, hogy az idézett évi legeltetési díjjal hátrálékosoktól kimutatott 28 marhatulajdonostól a még be nem folyt 116 frt 50 kr összeg behajtására rendőrség utasítatott.

Bizottság küldetett ki a legtöbb adót fizetők névjegyzékének a törvény alapján december hó 1-ső napjaiban leendő összeírására, s megállapíthatás végett a közelebbi képviselő gyűlés elébe terjesztésére.

A Bethlen-főtanoda jogügyi és jószágigazgatóságának azon ajánlata, hogy a Bethlen-utczában levő kut továbbí conservatórióját vegye át a város, nem fogadtatott el, és pedig azon indokból, mert a város a többi utcákban levő kutakat is a közvetlen haszonélvezőkkel tartatja fenn

s a városi közpénztár esz fenntartásáról gondoskodik

Közgyűlés Nagy Sándor tőrszolgárai sorába szavaz

Végül tárgyalás alá tag Török Bertalannak azo

törvény módosítása tárgyá lebből tárgyalandó törvény figyelmes átvizsgálása vége abban viszonyainknak ne vassék fel a képviselőtes bizottsága, mint illetékes tárgyalni s idevonatkozó közelebbi közgyűlésre bet

Ezzel a tárgysorozat eloszlott.

E.

Az erdélyrészi m. megyei választmányához

hó 1-jéig következő tagok

A vizaknai vidéki kö

30 frt. Bakk Endre, Be

Kiss Ede, Kremnitzky An

József, Timár János, Tin

tagoktól 1885. évre 2—2

Károlyné, id. Vulkan Dán

frt, összesen 53 frt.

Az alvinczi vidéki

tagtól 1885-re 20 frt és

deffy Lajos, Szócs Imr

Hetzegán Nekifor rende

Péterfy László, Puhola Zs

Dani, Cseh Ferencz, Sz

Schlesinger Mór, Glüc

József, Apáthy Miklós,

Leopold, Glüc Bernhar

Zudor Jakab, Arcz Ad

Tompek János, Hochmut

Etelka, Nuszbaum Józse

lingev Gusztáv, Czuker

György, Komáromy Vi

Márkus Izrael, Verzár

r. tagoktól 1885-re 2 fr

Butyka György, Pálly

pártól tagoktól 1885-re

zennegyeltől 5 frt, az

190 forint.

A magyarigeni v

nevezése nélkül, két re

Csató János alapi

részlet és 4 frt kamat.

Jakabné alapító tagok

Ebergényi Mózes

Zalányi Farkas,

rendes tagoktól 6 évre

Dr. Boér Jenő gyű

János, Gruzda Domok

Sándor, Román Gábor

Bernád Róza pártól t

A „Közérdek” s

kedvelő társulat 16 frt

verespataki kisdetek á

ből 6 frt, összesen 25

A balázsfalvi vid

imaházban az izr. újév

Főösszeg 502 fr

szegek azonnal a nag

helyeztettek el.

A felruházandó

A szegény iskol

szökre másnemű kelle

nyult törekvést N.-En

sért lelkesülni tudó n

Kiváló társadalmi álla

séggel válaokoztak, ho

személyesen meglátog

tására szant adomány

időjárás mostohaságai

háza járás alkalmatl

szívök előtt nem kép

mindenütt szívelyes e

gályadományozásra t

mondunk: s ziv eser

ruhadarabokban, gyű

reszkere, daczára anna

sok oldalról van igen

nyok általán súlyosok

nyok között is átérte

gyelmeztetésének lel

sietett emez evangeli

A szegény sor

zottság kedves kötele

hogy kik azok, kik e

mogatni szivesek vol

s a városi közpénztár csak egy, a városháza előtti kút tenartásáról gondoskodik.

Közgyűlés Nagy Samut saját kérése folytán a város törzspolgárai sorába szavazattöbbséggel beveszi.

Végül tárgyalás alá került és elfogadott képviselő tag Török Bertalannak azon indítványa, hogy a községi törvény módosítása tárgyában az országgyűlés által közelebbről tárgyalandó törvényjavaslatnak azon irányban leendő figyelmes átvizsgálása végett, ha vajjon nem foglaltatnak-e abban viszonyainknak nem megfelelő intézkedések, hivassék fel a képviselőtestület közigazgatási és jogügyi bizottsága, mint illetékes és hivatott közeg, azt mielőbb tárgyalni s idevonatkozó véleményes nyilatkozatát a legközelebbi közgyűlésre betérjeszteni.

Ezzel a tárgysorozat ki lévén merítve — a gyűlés eloszlott.

Referens.

E. M. K. E.

Az erdélyrészi m. közművelődési egyesület alelőfehermegyei választmányához f. évi aug. 15-től folyó évi deez. hó 1-jéig következő tagsági díjak folytak be:

A vizaknai vidéki kör utján: Gál Ferencz 1885-1891-re 30 frt. Bakk Endre, Benedek Kálmán, Herepei Károly, Kiss Ede, Kremnitzky Amand, ifj. Reithoffer Alajos, Szöcs József, Timár János. Timár Károly, Zeitler Márton rendes tagoktól 1885. évre 2—2 frt. Kremnitzky Amandné, Timár Károlyné. id. Vulkan Dániel pártoló tagoktól 1885-re 1—1 frt. összesen 53 frt.

Az alvinczi vidéki kör utján: Teleky József alapító tagtól 1885-re 20 frt és 4 frt kamat, Batta Bertalan, Kendeffy Lajos, Szöcs Imre, Szöcs István, Andrej Lajos, Hetzegán Nekifor rendes tagoktól 6 évre 10—10 frt, id. Péterfy László, Puhola Zsigmond, Csernósek József, Butyka Dani, Cseh Ferencz, Szabó József, idősb Kovács Károly, Schlesinger Mór, Glück Ábrahám, Glück Adolf, Tankó József, Apáthy Miklós, ifjabb Kovács Károly, Kaufmann Leopold, Glück Bernhard, Vald Márton, Ürmösi Ferencz, Zudor Jakab, Arez Adolf, Nagy László, Péterfy Árpád, Tompek János, Hochmut Mór, Goldglanz Ábrahám, Szalay Etelka, Nuszbaum József, Ert János, Buda Aladár, Herczlinger Gusztáv, Czukerberger Gusztáv, Hyés László, Kádár György, Komáromy Viktor, Plésa János, Csűrös József, Márkus Izrael, Verzar Rezső, Hersch Márton, Buda Elek r. tagoktól 1885-re 2 frt, Veisz Sándor Fischer Markus, Butyka György, Pálffy János, Székely Elek, Antal István pártoló tagoktól 1885-re 1—1 forint, az alvinczi dal- és zenegyűléstől 5 frt, az alvinczi dalkörtől 15 frt. összesen 190 forint.

A magyarigeni vidéki kör utján, a fizető tagok megnevezése nélkül, két rendben 99 frt 80 kr.

Csató János alapító tagtól 1885-re 20 frt alapítványi részlet és 4 frt kamat, Medgyes Bálint, özv. dr. Donogány Jakabné alapító tagoktól 1885-re 20—20 frt.

Ebergényi Mózes rendes tag adománya 25 frt.

Zalányi Farkas, Tóth Miklós, dr. Magyar Károly rendes tagoktól 6 évre egyszerre 10—10 frt.

Dr. Boér Jenő gyűjtő utján: Dobieczy Anna, Drach János, Gruza Domokos, özv. Inecz Károlyné, Krengel Sándor, Román Gábor rendes tagoktól 1885-re 2—2 frt, Bernád Róza pártoló tagtól 3 évre 3 frt, összesen 15 frt.

A „Közérdek” szerkesztője utján: a tövisi műkedvelő társulat 16 frt, a tövisi ifjabb műkedvelők 3 frt, verespataki kisdetek által rendezett ünnepély jövedelméből 6 frt, összesen 25 frt.

A balázsfalvi vidéki kör utján a buzásbocsárdi izr. imaházban az izr. újévi ünnepen gyűlt 10 frt.

Főösszeg 502 frt 20 kr. Az időnként befolyt összegek azonnal a nagyenyedi kiségitő takarékpénztárba helyeztetek el.

A felruházandó iskolás gyermekek ügye.

A szegény iskolás gyermekeknek felruházása s részökre másnemű kellemes meglepetés előkészítésére irányult törekvést N.-Enyed város minden szépért és nemesért lelkesülni tudó művelt közönsége melegen karolta fel. Kiváló társadalmi állással bíró nő a legszívesebb készséggel vállalkoztak, hogy közönségünk tagjait otthonukban személyesen meglátogassák s a valóban nemes cél támogatására szánt adományait aláírassák és összegyűjtsék. Az időjárás mostohaságai, otthonuk kényelmének a házról-házra járás alkalmatlanságaival való fölcserélése nemes szívök előtt nem képeztek akadályt. És az ajtók előttük mindentűz szívesen előzékenységgel nyitlak meg s a segítségadományozásra felhívtak zugulódás nélkül, többet mondunk: szívesen írták alá adományait pénzben, ruhadarabokban, gyümölcsben stb. a szűkölködő tanulók részére, dacára annak, hogy közönségünk áldozatkészsége sok oldalról van igénybe véve és az önfenntartási viszonyok általán sulyosokká váltak. Közönségünk ilyen viszonyok között is átértette és átértette Megváltónk eme fiyngelmeztetésének lelket: „Adjatok, néktek is adatik” és sietett emez evangéliumi tanács értelmében járni el.

A szegény soru tanulók felruházására alakult bizottság kedves kötelességének ismeri nyilvánosságra hozni, hogy kik azok, kik e nemes célú kezgyadományokkal támogatni szivesek voltak.

Beszámolásunk sorát a város területén széthordott aláírási ivec közzétételével nyitjuk meg.

A magyar-utczában és alszegenben Czirner Józsefné és Szilágyi Farkasné urnök által hordozott ivec aláírtak:

Balkay István 5 drb ruha, 1 véka alma, x. y. 20 kr. Iván Miklós 2 drb ruha, Thnörfer 20 kr. N. N. 50 kr. Adler Sándorné 2 frt, Mezeiné 50 kr, Vajna Károlyné 1 frt és ruha, Szilágyi Gyuláné 1 frt, özv. Grünfeld Leopoldné 50 kr, Papp Gézané 50 kr, Macsegóné 50 kr, Rákosi Bálintné 1 frt, Ujvári Imréné 60 kr, Losteiner Emma 50 kr, Erős Istvánné 1 frt, Lutz Józsefné 1 forint, Mórógyi Istvánné 1 frt, Veres Miklósné 1 frt, özv. Link Simonné 20 kr, Müller Mihályné 1 forint, 7 drb ruha, 1 véka dió, Dancs Samuné 1 frt, id. Gáspár Jánosné 1 frt, özv. dr. Donogány Jakabné 2 frt, Kristosri Lajos 2 drb ruha 1 pár csizma, Lázár Károlyné 10 drb kalács, Bodola Lajosné 1 frt, Szalánczi Lőrincz 2 frt, Sikorszki Jánosné 50 kr, Rapaics Rómeóné 1 frt, Korbuly Bálintné 1 frt, Vincze Dánielné 1 forint, dr. Bartók Györgyné 2 drb ruha, Mangesius Frigyesné 1 frt, br. Splényi Gézané 2 forint báró Kemény Endréné 2 frt, Pünkösti Ferenczné 1 frt 1 drb ruha, Nagy Sándorné 1 véka alma, dr. Bocz Józsefné 1 frt és ruhák, özv. Benedek Jánosné 50 kr, özv. Korodi Sámuelné 30 kr. O. Veress Gáborné 1 frt, Miksa Miklós 1 frt, Medgyes Bálintné 2 frt, Dezső Dénes 2 véka alma, Dezső Zsigmondné 50 kr, Kerekes Mihályné ruha és dió, Gyárfás Lajosné elhunyt fia Dobozi György nevében 2 forint, Varró Geróné 50 kr, Tatár Sándor 50 kr, Dancs Mózesné 50 kr és alma, Swoboda Károlyné Zólyomból 5 frt. E közlemény összege 46 frt 50 kr, több drb ruha és több véka gyümölcs. Fogadják a nemes szívű adakozók e szentügye meleg pártolásáért legforróbb köszönetünket. Nagy-Enyed, 1885. decz. 4-én.

A rendező bizottság nevében

Nagy Mózes,
titkár és pénztárnok.

CSARNOK.

Mindenszentek éjszakája.

— Flandriai beszély. Fordította V. D. —
V.

Rembrandt elővéve ecsetjét újra és egy óra alatt elkészült a kép. Rubens kíváncsian nézte és örömmel látta, hogy Rembrandt honnan kapja ama csodálatos fényt és árnyalatot, a mely őt minden más festők felett úgy kitüntette.

A kép elkészült, Rembrandt felkelt és átadta azt Rubensnek.

— Még dél sincs, ma estig még egy másik képet kellene elkezdennem és el is készítenem; fogadjá ezt tőlem, mint különös bámulatom jelét, amelyelyel én önön esüggök. Sok éjszakán nem hunytam én be szememeimet csupán csak azért, mert az én vetélytársam sikeres működése jutott eszembe.

— Én nem vagyok az ön vetélytársa, hanem tanítványa, hogy pedig annak tanujelét adjam, kérem adja ide azt a darab vásznat, mely amott van, adja ecsetjét is. Megpróbálok az egyszer az ön modora szerinti festést. Jer Ilona, ülj ide és szolgálj mintául e képhez. Rembrandt ur, van szerencsém önnek német bemutatni!

Rembrandt gunyosolylyal veté szemét a szép alakra, azután előszóltá ő is az ő öregét, aki a tűzhelynél üldögélt, kezét megfogva gunyosan mondá: ez pedig itt az én nőm; engedje meg uram, hogy őt bemutassam.

Rubens ez alatt a munkához kezdte, nem ügyelve a társalgás további folyására.

— Nehány hét óta ön miatt sokat aggódtam, szöla. Amsterdamban szömoru hir keringe az ön haláláról, egy képárus megis mutatá, az ön fiának egy levelét, mely azt megerösíti.

Rembrandt erre még gunyosabb mosollyal felelt, mint midön nejt bemutatá Rubensnek.

— Hátzer forintra volt szükségem, hogy házamat teljesen kifizessem; ez a kis fogás behozott nekem annyit, mert képeim kétszeres áron keltek el. De bocsánatot kérek, nálam most már itt az evés ideje, önt nem hívhatom meg az ön szűköz asztalomhoz, mert hát nem lehet minden festő követ, azután meg hercezeg is, mint ön.

— Én nem dicsekedhetem a spanyol és angol király részéről semmiféle kegygyel; én csak rend nélküli lovag vagyok; az én egész kiséretem csak egy majomból, egy asszony és egy fiuból áll. Titusom jelenleg Kölnben van, Katalinom készíti az ebédet.

Rembrandtné igen jól megérté férjét és ügyesen segítte az egész tettetéshez, melyet Rubens fényes kisérete előtt feltüntetni akart. A műterem közepén asztalt terített egy kék és fehér szözt abrosszal, feltett két cseréptányért és valami fözelékféle ételt, egy kis darabka hus, hering, sajt és egy pohárka sör, ebből állt az egész ebéd. Rembrandt rettentő jó étvágygyal evett. Midön fölkelt az asztaltól, Rubens a képpel készen volt. Ez volt ama híres szalmakalap, melyet Rubens Rembrandt mellett illetettsége alatt festett és a melyen az élök színözés, az árnyék és viláosság oly büvszerü változásával kitünteté a kölni művészt.

Rembrandt kényszerült örömmel szemlélteté, melyel a féltékenséget úgy elárulá, mint csodálkozását.

— Most tehát nem tartozunk egymásnak semmivel sem. szöla Rembrandt.

— Nem uram, még nem. Ha én önt nem láttam volna, úgy én e képet, mely talán az enyém között a legjobb, soba létre nem hozom. Engedje meg, hogy ezen ezüst szelenczét átnyujthassam önnek, amelyet önnek készítetttem s melyen kezdő betűje van vésvé. Midön ön ezt elveszi, gondoljan ön bámulójára, tanítványára, barátjára, ha szabad magamat így kifejezmem.

Rembrandt Rubens ajándékát egykedvűleg nézé, míg Katalin azt minden oldalról vizsgálgató.

— Ön Rubens nagy ur, egy szegény művészek kötelessége elfogadni amit pártfogója Mecenása nyujt. Ez felír a mi egyszerű czinkanalunkkal, úgy-e Katalin? Nesze tedd el; az ideje itt van, hogy nem vagyok festész. Mihelyt elütötte a két órát, beállok pénzváltónak. A zsidó és kereskedők, kiknek velem dolguk van, ez időtájban jönnek, alant már látom a Levi Zakariást a selyemkereskedőt. Hol lakik ön Rubens ur? hogy ma este tiszteltemet tehessen önnél!

— A város kormányzójánál, Paneflor grófnál. Isten önnel, tehát ma este látjuk egymást!

— Igen, ma este, ismétlé Rembrandt mélyen meghajolva.

Egy intésre felkészült Ilona és az egész kiséret. Mindenki lóra pattant és a fényes kiséret elvonula onnan.

Rembrandt még egy kissé utánnok nézett komor gondolatok között.

Ez hercezeg, ez király! ez ugyan éli az életet! Talán jól is teszi, én pedig bolond vagyok, hogy így elzárkozom, szegénységbe élek. Szegénységben? Igen, bár pénzem van elég, mégis szegény vagyok. Mire is való az? Minek is függjek én egy császár szeszélyétől. Csak tékozold el munkád bérét Rubens! Én is tehetném, ha akarnám, nem-e elég ez?

(Folytatás köv.)

VEGYES HIREK.

— Lapunk tisztelt barátait kérjük, miszerint áldozatokkal fenntartott megyei közlönyünk érdekében előfizetési díjait beküldeni sziveskedjenek.

— Tisza Kálmán miniszterelnöki jubileum a képezte a mult hét legtöbb eseményét. November 28-án kezdődtek a tisztelgések, melyek 29-én érték el legnagyobb pompájukat. Törvényhatóságok, városok, a szabadelvüpart és tömérdek testület küldöttsége jelent meg 6 nmlga előtt, ki fáradhatlan kitartással fogadta valamennyit s köszönte a tisztelgést. Br. Vay Miklós üdvözölte a szabadelvüpart nevében, míg az este adott nagyszerü banquetten Hajnald bíbornokérsek köszönté fel. Az ünnepélyes üdvözölések 30-án végződtek és a miniszterelnök fényes estélyével fejeződtek be. Ily nagyméretü ünnepést Magyarországon kevés ember ért meg, de alig van alkotmányos ország, hol a parlamenti kormány vezetője évtizeden át képes legyen bírni a korona s a többség bizalmát.

— Kerekes Sámuel t. barátunkat szomorú csapás érte. Szeretett neje Ajtai Nina, két évi házasság után elhalt. Fogadja kiváló részvétünket.

— A fillérestélyt rendező bizottság az iskolába járó szegény tanulók felruházási alapjára folyó évi deez. 12-én szombaton a városház szintermében tánczozal egybekötöt fillérestélyt rendez, melyre a nagyérdemü közönséget tisztelettel meghívja a rendező bizottság. Műsorozat: 1. Zene, a fótanodai vonós zenekar által. 2. Gyermekek színeloadás „Szeget szeggel.” Irta Forgó bácsi. 3. Ének, előadva a polg. isk. leányövendékek által. 4. Szavaltat, előadja Kiss Albert IV. éves theologus ur. 5. Zene, a fótanodai vonós zenekar által. A műsört táncz követi. Belépti díj 20 kr. Felülfizetések közzönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak. Kézdeze 7 óraker.

— A n. enyedi korcsolyázó egyeslet mult vasárnap tartott közgyűlése sok szép női taggal ékesített közönséget gyűjtött egybe. Az egyesletnek a mult évben a 22 ujonnan felvett taggal együtt 76 tagja volt. Zárszámadása 300 frt 49 kr bevétellel és 292 frt 51 kr kiadással, mely utóbbiban 50 frt gyümölcsözölég elhelyezett töke is fordul elő, lett bemutatva. Választmány megbízott, hogy ha biztos siker kilátásával teheti a 63 napra terjedő farsángon, bált rendezzen. A tisztikar következőleg alakult a meg-ejtt választás alapján: elnök Zeyk Dániel, alelnök Zeyk Kálmán és Vajna Károly, titkár Gyulai Kálmán, pénztáros Varga József, gazda Vermeser György. Választmányi tagok: Báthori Gyula, Bőjthe Zsigmond, dr. Farnos Dezső, dr. Nagy Albert ezredorvos, Nagy Géza, dr. Winkler Albert. Női bálbizottsági tagok: Gyulai Kálmánné, Krizmanits Vilmosné, dr. Magyar Károlyné, báró Splényi Gézané, Vajna Károlyné, Varró Róza. A tagdíjak következőleg állapítottak meg: férfiak részére 3 frt, nők részére 2 forint, gyermekek részére a polg. leányiskola és gymnasim utolsó osztályainak tanulóival bezárólag 1 frt 50 kr; beiratási díjak eltöröltettek, ellenben a mult évben is használt jelvények használatá kötelező és új tagok által 50 krral megváltandó. A pályajég látogatása köznapokon szabaddá tétett, el-

töröltetvén az 5 kros látogatási díjak, vasárnap zene alkalmával a látogatási díj nem tagok részére 5 krra, világitás és zene alkalmával 10 krra szállított. Nem tag koresolyások köznapon 10 krt, azonkívül ünnepeken a zene és világitási díjakat — 5 vagy 10 kr — fogják fizetni. A tagdíjak már 1-től kezdve 50 krral felemelteknek.

— **Nagy-Enyed város** szemét- és vásárvám bérletét a f. évi nov. 30-án magtartott nyilvános árverésen Farkas Sámuel vette haszonbérbe 3 egymásután következő évekre évi 5055 frt haszonbérért, a középső lisztelő malom Scheidel József évi 2877 frt haszonbérért, az alsót Straub János évi 2444 frt haszonbérért. A tótutezai lisztelő malom haszonbérleti ügye függőben maradt.

— **Kinevezés.** A tövisi állami elemi fiúiskolához Kiss Elek magyarigeni ref. tanítót, az odaváló leányiskolához Tóth Amáliát nevezte ki a közoktatásügyi miniszter. A kisenyedi állami elemi iskolához Bitai Ödön okleveles tanító neveztetett ki.

— **A Maros folyó** a hosszas nedves időjárás folytán rendkívül megáradott. A szombatra viradóra beállott erősebb fagy következtében azonban apadásnak indult.

— **A Szerbia és Bulgária** közt folyó háború, mely az utóbbi nem remélte győzelmével végződött, most fegyverszünet által van feltartóztatva. Hogy a szerb csapatok mily körülmények között küzdöttek, sajnosan mutatja az a tény, miszerint 10 napon át egyetlen egyszer sem főztek a téli hadjárat nyomorúságai között.

KÖZGAZDASÁG.

Öntözött rétek trágyázása.

(Folytatás)

A foszforsavval való trágyázás idejét részben szintén a talaj minősége határozza meg. Legalkalmasabb időnek a trágyázásra március és április hónapokat tartják. Némely vidéken, a hol a szuperfoszfátokkal való trágyázás általában el van terjedve, azt a szabályt követik, hogy a finom szemzés, tömörebb talajú réteket márczius elejétől április közepéig, a durvább s ennél fogva lazább réteket április közepétől május elejéig trágyazzák szuperfoszfátokkal. Igen tömör, kötött talajú réteket már ősszel is megtrágyazzák. Ennek oka az, hogy a foszforsav annál hamarabb kezd hatni, minél lazább a talaj; ha laza talajú rétek igen korán trágyáztatának, a hatás is igen korán állna be, s a második termésnél már nem érvényesülne. Sok helyen tapasztalták, hogy laza homoktalajú talajokon, ha már kora tavasszal, például márczius elején trágyázták, a hatás májusban áll be, tehát oly időben, midőn az időjárás a szénatermesztés még nem a legkedvezőbb, minek következtében a fű sok helyen megdül.

Igen fontos és eredményre nézve nagy befolyással bír a szuperfoszfáttal való trágyázás módjai. Legjobb eljárás a következő: Miután a réteket a szokásos módon akár tavasszal, akár ősszel megöntöztük, nem eresztünk több vizet a rétre s a rajta összegyűltet elszikkadni vagy lefolyni hagyjuk, annyira, hogy a főréteg még nedves legyen s úgy szórjuk szét a trágyát a szokásos módon, ügyelvén arra, hogy lehetőleg egyenlően legyen a réten szétszórva. Ha esős napokon szórhatjuk szét a műtrágyát, annál biztosabb és annál nagyobb eredményre számíthatunk, ha a szétszórás után esik és annyi, hogy az esővíz a trágyát a földbe jól bemossa, 10—12 nap mulva ismét megkezdhetjük az öntözést. Ha nem esik, úgy még 8 nap mulva kell a fő- és mellékárkokat kinyitni, hogy a víz a rétre folyhasson s azt jól megáztathassa, a nélkül, hogy a vizet a leveztető csatornákon a rétről lefolyni engednők, a víz a trágyát felveszi, a földbe juttatja s ott egyenlően szétoszja. Ha a réten összegyűlt víz a földbe szívárgott, 5—8 nap mulva újra megindítjuk a lassu csurgást. Az az eljárás, melyet néhol követni kezdtek, hogy a trágyázás után azonnal megindították a rendes öntözést, ugy a szuperfoszfátokkal, valamint nyers foszfátokkal határozottan káros, mert ez által a nyers foszfátnál az oldható foszforsav könnyen kimosatik, s a nyers foszfátnál ezt mint olyant, a víz könnyen magával viheti.

Felmerült az a kérdés is, nem lehetne-e szuperfoszfátokat a patakvizben juttatni a rétekre. Lehet, de ez nagy gondot igényel. Kísérletekből kitűnt ugyanis, hogy a vízben oldott foszforsavat a növények kétszeri öntözés után sem kötik meg eléggé, minél fogva a foszforsav jelentékeny része kárba vesztet azáltal, hogy a levezetett víz magával viszi. Ily módon tehát csak oly réteket lehet trágyázni, melyeknek vezető és szétosztó árkai nem igen mélyek és a melyek nem igen lejtősek. Néhány nappal a trágyázás előtt a vizet felfogjuk, összegyűjtjük, a szuperfoszfátot nagybold kádakban hig folyó péppé keverjük, s aztán nagy merő edénnyel annyit öntünk a rétre bocsa-tandó vízbe, hogy a rétek teljes megnedvesítésére elég legyen, úgy intézve a dolgot, hogy a rétre bocsa-tandó vizet a réten maradjon. Ekkor a viznek folyását megszüntetjük, hogy a trágyaoldat a réten elpárologjon, illetőleg a földbe szívárgojon, mire 8—10 nap mulva az öntözést újra megkezdhetjük.

(Vége kör.)

— **Piaczi árjegyzék.** Nagy-Enyed, 1885. december hó 3-ról. Egy hectoliter tisztabuza 5 frt — kr, rozs 3 frt 75 kr, elegy buza 4 frt 50 kr, törökbuza 3 frt — kr, zab 2 frt — kr. Egy kiló marhahús 32 kr, sertésbús 36 kr, borjúhús 28 kr.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KÁROLY
SZILÁGYI FARKAS — TÖRÖK BERTALAN

Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

Sz. 5579—885.
tkvi

Árverési hirdetés.

A nagyenyedi kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság részéről közlést tétetik, hogy nagyenyedi Rich Mihály végrehajtató 160 frt tőke, ennek 1885. márcz. 13-tól 6% kamata, 28 frt 20 kr költség követelésének kielégítése végett végrehajtást szenvedő felsőbörbi Gilya Lina szül. Metyesnek a felsőbörbi 50. sz. tjkvben A+ 1. 3—9. 11. 14. 15. 17—22. rendszámú fekvésére, azonban a vagyonsközség megszüntetése tekintetéből az egész ingatlanok 557 forint megállapított kikiáltási árban Felső-Orbó község előjárásági helyiségében 1885. évi február 8-án délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladtnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különb az árverezés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és F.-Orbó község előjárásági helyiségében megtekinthetők.

A kir. járásbíróság, mint tkkvi hatóságtól.
Nagy-Enyeden, 1885. nov. 10-én.

Sz. 2551—1885.
tkvi

Árverezési hirdetés.

A nagyenyedi kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság részéről közlést tétetik, hogy a kir. kincstár végrehajtató 154 forint 34 kr tőke, ennek a kielégítésre járó 6% kamata, 9 frt költség követelésének kielégítése végett végrehajtást szenvedők Petrucz Juon, Sofron, Mária, Susanna és kiskoru Petrucz Szimion, Istina és Gáftának a diódi I. rész 91. számú tjkönyvben A+ 2. 5. 10. 12—14. rendszám alatt foglalt fekvéségei 372 frt megállapított kikiáltási árban Diód község előjárásági helyiségében 1885. évi december hó 9-én délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladtnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különb az árverezés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Diód község előjárásági helyiségében megtekinthetők.

A kir. járásbíróság, mint tkkvi hatóságtól.
Nagy-Enyeden, 1885. szept. 17-én.

Sz. 3366—1585.
tkvi

Árverési hirdetés.

A n.-enyedi kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság részéről közlést tétetik, hogy a kir. kincstár végrehajtató 78 frt 68¹/₂ kr tőke, ennek 6% kamata 28 frt 50 kr költség követelésének kielégítése végett végrehajtást szenvedők Pops Zsuzsanna, Ávrám Györgyné, Pops Iliána kiskoru Alexa Maria Ognéan Niculainé, Alexa Anika, Juon kiskoruak, Pops Maria szül. Ávrám és Ávrám Jusztinának a vadveremi 27. sz. tjkvben A+ 1—4. rdz. fekvéségei 1642 forint megállapított kikiáltási árban Vadverem község előjárásági helyiségében 1885. évi decz. hó 11-én délelőtt 9 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladtnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló az árverezés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Különb az árverezés megállapított feltételei alóli telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Vadverem község előjárásági helyiségében megtekinthetők.

A kir. járásbíróság, mint tkkvi hatóságtól.
Nagy-Enyeden, 1885. szept. 17-én.

Árverési hirdetés.

Az alóli kir. közjegyző ezennel közhírré teszi, miszerint Krausz Beniaminnak a nagyszabeni Neumana és Rosenblum terménykereskedő cég terhére Balázsfalván a Moldován János kanonok-féle magtárban elhelyezve levő, összesen 196 métermázsza és 52 kilogrammot tevő 311 zsák, ár-párvál vegyített zabkészlete a folyó évi december hava 11-én délutáni 3 órakor Balázsfalva községében megtartandó nyilvános árverésen 10 szákonként, azonban zsákok nélkül, a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett eladatni fog.

Nagy-Enyeden, 1885. évi decz. 4.

Folyovich Sándor,
kir. közjegyző.

Ny. Wokál János gyorssajtóján Nagy-Enyeden.

Sz. 1.—885.

Árverési hirdetés.

Alóli kiküldött végrehajtó biztos az 1881. évi LX. t.-czikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy szamosújvári Montessori János végrehajtató javára örményszékesi Berzenczey István ellen 800 frt tőke s járuléka erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával lefoglalt 1. 11 drb egy éves ökorbornyu á 20 frt, 220 frt. 2. 2 drb egy éves üszöbornyu á 15 frt, 30 frt. 3. 9 drb két éves ökorbornyu á 30 frt, 270 frt. 4. 6 drb különböző koru ökor 750 frt. 5. 200 kalangya elegybuza egy asztagban 600 forint. — Összesen 1870 frtra becsült ingóságok örményszékesen alperes lakudvarán leendő elárvereztetésére 1885. évi december hó 17-én d. e. II órára tüzetik ki, és ahhoz a venni szándékozók oly hozzáadással hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alól is eladatni fognak.

Vizakuán, 1885. december 2-án.

Gruber István,
kiküldött végrehajtó biztos.

Üzlethelyiség változtatás.

Alóli tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki n. é. közönséggel, miszerint 21 év óta Nagy-Enyeden fennálló

VAS-, FÜSZER-, NORMBERGI- ÉS DISZMÁRÚ KERESKEDÉSÉT

folyó 1885. évi deczember elején piaczsor 233. szám alatt levő saját házába (a takarékpénztár szomszédságában) teszi át.

A nagyérdemű közönség további becses pártfogását kéri

Ungerpek Miklós.

1—3

Főnyeremény 500.000 márka	SZERENCSE- HIRDETÉS.	A nyeremények államilag biztosítva
Meghívás a Hamburg város által biztosított nagy pénz-sorsjáték nyereményeiben való részvételre, melyben 9 millió 880-450 márka lefog biztosan nyertetni.		
Ezen előnyös pénz-sorsjátéknak, mely tervszerűleg csak 100.000 sorsjegyből áll, következő nyereményei vannak:		
A legnagyobb nyeremény 500.000 márka		
Jutalomnyeremény 300.000 m.	56 nyeremény á 5000 m.	
1 nyeremény á 200.000 m.	106 " " " " á 3000 "	
2 nyeremény á 100.000 m.	253 " " " " á 2000 "	
1 " " " " á 90.000 "	512 " " " " á 1000 "	
2 " " " " á 80.000 "	818 " " " " á 500 "	
1 " " " " á 70.000 "	250 nyeremény á 300, 200,	
2 " " " " á 60.000 "	150 m., 31720 nyer. á 145 m.,	
1 " " " " á 50.000 "	7990 nyer. á 124, 100, 94 m.,	
1 " " " " á 40.000 "	8850 nyer. á 67, 40, 20 m.,	
1 " " " " á 30.000 "	egészben 50.500 nyeremény	
3 " " " " á 20.000 "	fog néhány hónap alatt 7 szá-	
3 " " " " á 15.000 "	kaszban, biztos nyeremények.	
26 " " " " á 10.000 "		
A főnyeremény I. classis 50.000 m., a II-ik nyer. hág 60.000 m., a III-ik 70.000 m., a IV. 80.000 m., az V-ik 90.000 m., a VI. 100.000 m., a VII. 200.000 m., a jutalomnyeremény 300.000, azaz 500.000 m. is.		
Az első nyereményhúzás hivatalosan deczember 9-re van meghatározva, melyhez egy egész eredeti sorsjegy ára csak 3 frt 60 kr, vagy 6 m. egy fél " " " " " 1 frt 80 kr, vagy 3 m. egy negyed " " " " " 90 kr, vagy 1/4 m.		
Ezen államilag biztosított eredeti sorsjegyek (nem az eltöltött igérvények) a díj bérmentes beküldése után a legtávolabbi vidékre is elküldetnek.		
Minden résztvevő az eredeti sorsjegyén, mint az állam peeséttjével ellátott eredeti húzástervet is ingyen fogja kapni, s a megtörtént húzás után azonnal a hivatalos nyereményjegyzék felhívás nélkül megküldetik.		
A nyeremények kifizetése és elküldése az érdekeltek közvetlenül, pontosan s a legszigorubb titoktartás mellett általán fog megtörténni.		
Minden megrendelés, vagy postautalvány lapon, vagy ajánlott levélben tehető		
folyó évi deczember 9-ig		
forduljanak a közelebbi húzás végett megkereséseikkel bizalom-teljesen		
id. HECKSCHER SÁMUELHEZ Bank- és váltóiroda HAMBURGban.		

Szerkesztői ir Nagy-Enyed A KIADÓHIVATA hova lap szellemi részét közlemények küld...
Kiadóhivata Wokál János könyvtára hova az előfizetéseket és h bérmentesen küld...
Kéziratok nem adatik

Nagy-Enyed r. t. terjesztése a módos

Mélyen tis A jól rendezett alapját az állami közl szellem, mely mozgató irányban való működé lam iránti ragaszkodá

A civilizatio fej dalni nézetek módosv ezzel kapcsolatban k tért jelölnek ki a kö Ennél fogva az állam

pezi, a viszonyok ala autonómia keretén bel működését, melyek a nyösen folyhatnak be masfelől kellő intézke országi végrehajtás s közegek tevékenység

Melán feltehet „a község rendezé országgyűlés melyen törvényjavaslatával fe alkalmasítás kívánja felemeljük szavunkat lam jói felfogott érde rendezett tanácsu váz zatio fejlődésének a nek gazdagon fizetó

Meglepo azon városok ünerejükön felmutatni képesek vo matban van s annak avagy éppen megaka lat által. Miután azo derítése hiányában — melyek a törvényjav káros hatása visszae kérdések mellőzéseve észrevételeinket.

TA

Anyamun Ki nem Terajtad Hazám! Bár vég Munkán Ha isko S a ten Novedre Hazám,

B Nagy Elfár Elfár Miót S ha Tund Szép Hozz Sorba A m Kied A so Ittas S m

*) Mutatványul jelent költeményfűzéréül